

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus Sodalitatis: Hoc Est: Christianarum Institutionum Libri quinque

Coster, Franciscus

Antverpiæ, 1587

3 De vtilitate formationis Crucis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46553)

naturas, diuinam & humanam in vnica Christi persona; quæ Christi persona sic dolores sustinuit & mortem, vt licet sola humana natura dolores perceperit, & mortem gustauerit, dicatur tamen etiam Deus passus & mortuus; propter mirã vtriusq. naturæ in eadem persona coniunctionem. Monophysitæ heretici (vt refert Nicephorus) quòd crederent vnica in Christo naturam, vno etiam digito docebant formandum crucis signum. *Lib. 8. ca. 53.*

Cæterùm Remissio peccatorum & gloria cælestis indicatur, quando non à dextero humero in sinistrũ; sed contrà à sinistro in dextrum manus transfertur. Qui enim eramus cum hædis ad latus sinistrum, peccatorũ sor- *Matt. 25*
dibus foetentes; Dominica cruce & passione trãsposti sumus ad dexterum latus cum ouibus, reconciliati æterno patri, accepta remissione peccatorum, & pignore seu arrha regni cælesti. *Ephes. 1.*

CAPVT III.

DE VTILITATE FORMATIONIS Crucis.

HOc signum Crucis, præter significationem iam dictam, & mysterium fidei, magnas prætereà habet utilitates. Est enim 1, Christianorum sancta oratio, qua Deum, sese signantes precantur, vt in actionibus omnibus auxiliũ eis suum præstare velit, non secus atque si dicerent: Domine, rogamus, per maiestatem Sanctissimæ Trinitatis,

T tis,

tis, per Christi incarnationem, passionem, & mortē, per omnia beneficia, quæ merito passionis Domini accepimus, vt in his, quæ aggressuri sumus, fauorē tuum nobis exhibeas. Quæ sane oratio tanto est efficacior, quanto maiora sunt illa, per quæ fit obsecratio.

2. Est oblatio, qua nos, nostraq. omnia, hoc signo crucis Deo offerimus, iuxta admonitionem B. Pauli: *Omne quodcunq. facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.* & alibi: *Sine manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia ad gloriā Dei facite.* Itaq. formando signum crucis, dicere, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, idem valet, atque: Hæc omnia, quæ modò factururus sum, cedant ad gloriā Sanctissimæ Trinitatis, in gratiarū actionē, pro Christi incarnatione, passione & morte, omnibusque beneficiis per eum collatis & conferendis. Hinc est, quòd Christiani ciuitates suas, publicas vias, & terminos, maxime verò domicilia, & loca Deo consecrata, hoc signo crucis munire consueuerint: ad declarandum & profitendum, in his locis quæcumque agantur, non nisi ad Dei Domini nostri honorē agi debere, vtpote cui' cultui, obsequio, & nomini sunt deputata. Hoc olim prædixit Esaias: *In die illa erit Altare Domini in medio terre Ægypti, & titulus Domini iuxta terminū eius, & erit in signum, & in testimonium Domino exercituum in terra Ægypti.* hoc est, Tēporibus Mæliæ, erigentur Altaria in Ecclesiis Ægyptiorum.

E. 4. 12.

rum, aliorumque Gentilium, qui nunc more Aegyptiorum persequuntur populum Dei; & cruces constituentur in viis & finibus eorum, ad palam omnibus significandum, Deum verum & Christum eius, in locis illis coli.

3. Est coniuratio quaedam Dæmonis, ad eum depellendum, eiusque vires frangendas: quasi dicatur: Per virtutem sanctissimæ Trinitatis, incarnationis, passionis, mortis, omniumque meritorum Christi, adiuro te Sathan, ne mihi in villo noceas. Sic docet B. Chrysostomus: Signum crucis imprimendum pectori, ad cohibendos prauos cordis & concupiscentiarum motus. Ita veteres sancti, Antonius, Hilarion, Iosaphat, cæteri que omnes, hoc signo crucis aduersus Demones uti solebant. quemadmodum in eorum historiis scriptum reliquerunt Arhanasius, Hieronymus, Damascenus, Theodoretus, Gregorius Turonensis, & quotquot de vita Sanctorum aliquid ediderunt. D. Augustinus fatetur, hoc signo frequenter morbos curatos. Eusebius Cæsariensis author est, Constantinum hoc crucis signo, quod ei in aëre subinde cum hac inscriptione apparuit, **IN HOC VINCES**, hostes omnes profligasse. Atque hæc res olim tam aperta per vniuersum orbem fuit, ut etiam ipsimet Ethnici, inimici crucis Christi, multum præsidij tum aduersus Dæmones, tum ad alias necessitates in signo crucis ponerent. Sicut de Apostata Iuliano Augusto refert D. Gregorius Nazianzenus, qui ab impiis idolorum sacerdotibus, ad Demones

*Hom. 88.
in Matt.*

Lib. 22.

de Ciuit.

Dei, c. 8.

Lib. 1. de

vita Con-

stantini,

cap. 22.

Oratione

in Iuliano

consulendos, in specum malignis spiritibus refertâ adductus, horrore percussus, pro Christiana consuetudine, quam in Ecclesia didicerat, signo crucis se muniens, dæmones omnes fugavit. Narrat Zonaras, circa annû Domini 596. Turcas, dum graui fame premerentur, à quodam Christiano edoctos, signû crucis sibi impressisse, eorumque neminem fame periisse.

*Libro 3.
Annalium,
in Martirio.*

4. Hac crucis formatione excitatur spes nostra, & fiducia in Deum, de obtinenda remissione peccatorum, aliisque bonis. Hinc est, quod in templis & altaribus cruces erigantur, ut sciamus per crucifixum omnia petenda & impetranda. Hinc etiam in Sacramentis omnibus cruces adhibentur, nec sine cruce (ait D. Augustinus) quicquam sanctificatur: ut intelligamus, omnia nobis per crucem donata & impetrata, quæcumque à Deo donantur. Hinc crux in turribus Ecclesiarum, crux gestans gallum collocatur, ut peccatores, dum eminus crucem vident & gallum, memores peccati & poenitentiae Petri, & veniae per crucem obtentae, excitentur ad similem poenitentiam, & in spem erigantur impetrandae gratiae. Denique morituris exhibetur crux Domini, ut de suis meritis diffusi, eo potissimum tempore, quo grauius à dæmone ad desperationem tentantur, spem omnem suam reponant in crucifixo, hoc saepius repetentes: Christo confixus sum pro me: eiusque passione, sanguine & morte

*In Liturgia Chry.
Ser. 19. de
sanctis.*

Gal. 2.

oran-

orantes iuuari, & peccatorum omnium remissionem accipere.

5. Excitatur in nobis charitas, dum per hoc signum renouatur in animis nostris memoria passionis Christi; hoc est, tam exiguum & immensum beneficiū, vt cōprehendi à creatura nulla possit. Ita B. Paulus totus in amorem crucifixi raptus, non existimabat se aliquid scire, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum. *Mihi autem absit (inquit) gloriari, nisi in* 1. Cor. 2. Gal. 6.
Cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo: nempe, quia amoris crucifixi recordatione, vilescerat ei quicquid mundus amat & quærit.

6. Excitamur ad imitationē crucifixi, iuxta Apostoli admonitionem, *Aspicientes in autorem fidei & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, vt ne fatigemini animis vestris.* Heb. 12. Proinde in Sacramento Baptismi frequenter signum crucis imprimitur, vt qui sunt Christi, carnem suam crucifigant cum vitiis, & concupiscentiis: & in Sacramento Ordinis (vt ait B. Dionysius Areopagita) Presbyteris & Diaconis formatur crucis signū, quo sciant se sacris ordinibus initiari, vt exemplo Domini sui, bona multa faciant, & mala multa patiantur. Denique eadem de causa in publicis supplicationibus (sicut superius dictum est) crux Christi præfertur, vt recordentur Christiani, se sub crucis vexillo, Imperatori crucifixo militare, vitæque & moribus debere hanc crucem profiteri & exprimere. Et sacerdotes

ex officio prædicatores crucis, in pileo crucem gerunt, vt nulla re, nisi cruce tegantur & muniantur: His enim crux esse debet pro galea in certamine; pro vmbaculo in estu tétationum; pro signo militari in hac militia vitę humanę; pro vexillo quod ipsi tanquam Duces præferant cæteris Christianis.

Cæterum quã fuerit vñitata Veteribus formatio crucis, quantaq. deuotione Christiani etiamnum eam vsurpare deberent, docet omnium Veterum scripta, ex quibus pauca subiciemus. Tertullianus lib. de corona militis: Ad omnem progressum atq. promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calceatum, ad lauacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quęcunq. nos conuersatio exercet, frontem crucis signaculo terimus.

Ephrem Edissenus lib. de pœnitētia cap. 3. Nos, fratres, postes nostros preciosa cruce & viuifica coronemus, dicentes cum Apostolo: *Gal. 3. Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi.* Pingamus in ianuis atque in frontibus nostris, & in ore, & in pectore, atq. in membris omnibus viuificum signũ: armemur insuperabili hac Christianorum armatura. Ea enim victrix est mortis, fidelium spes, lux orbis terrę, paradisi reseratrix, profligatrix hæreseon, Dæmonum expultrix, Monachorũ adminiculum, firmamentum fidei, magna salutarisq. custodia, & gloria perpetua Orthodoxorum in æternum. Hęc, o Christiane, armaturam diebus singulis & noctibus, horis atq.

mo-

momentis, in omni loco circumferre non desinas, nihilq. sine ipsa perficias; sed siue dormias, siue iter agas, siue euigiles, siue operi insistas, siue māduges, siue bibas, siue maria nauiges, siue transmittas flumina, haec te iorica circumtege, membrāq. tua omnia salutari signo exorna atq. circumcinge, ne qua excedāt ad te mala. Hoc enim signo conspecto, aduersariae potestates conterritae trementēsq. recedunt. D. Hieronymus ad Eustochiū: Ad omnem actum, ad omnē incessum, manus pingat crucem. D. Augustinus in Psalmum 73. Iā in frontibus Regum preciosius est signum crucis, quā gemma diadematis. Idem in Psalmum 36. versu, *Quoniam brachia peccatorum conterentur*; ait: A locis suppliciorum, fecit transitum ad frontes Imperatorum *Qui tantum honorem dedit pœnis suis, quid seruat fidelibus suis?* Prudentius in hymno ante somnum:

*Fac, cum vocante somno
 Castum petis cubile,
 Frontem, locumq.ue cordis,
 Crucis figura signet.
 Crux pellit omne crimen,
 Fugiuunt crucem tenebræ:
 Tali dicata signo,
 Mens fluctuare nescit.*